

RAPORT ZBIORCZY

EDUKACJA

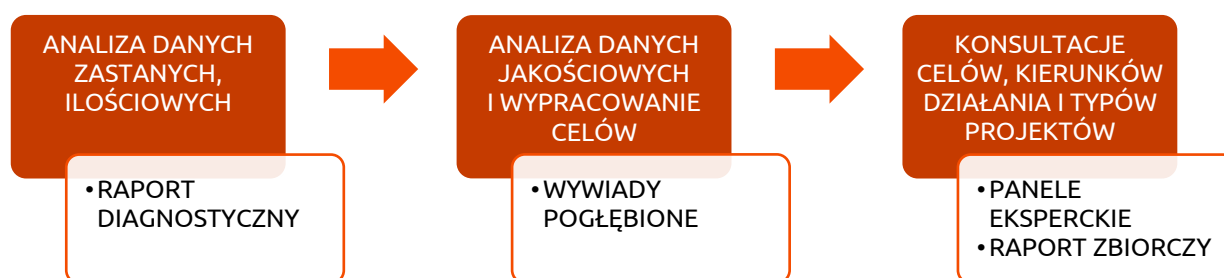
O RAPORCIE

W procesie projektowania dokumentu strategicznego, określającego ramy współpracy gmin Metropolii Krakowskiej do 2030 r. i angażującego tak wielu partnerów niezwykle istotne są metody wykorzystywane przy projektowaniu celów, kierunków działań i docelowych konkretnych rozwiązań.

Zespół Biura Zarządu Stowarzyszenia Metropolia Krakowska przy opracowaniu nowej strategii sięgnął po metodę Design Thinking – twórczego rozwiązywania problemów, wywodzącą się z branży kreatywnej. Bazuje ona przede wszystkim na głębokim zrozumieniu potrzeb odbiorców strategii.

Niezwykle ważne w tym procesie jest ciągłe weryfikowanie założeń, powtarzalne testowanie proponowanych zapisów i rozwiązań, tak by dobrze zdefiniować wyzwania, którym Stowarzyszenie Metropolia Krakowska ma sprostać, oraz adekwatne zdefiniowanie celów, które ma osiągnąć.

Raport opisuje krok po kroku zastosowane podejście, prezentuje wyniki dotychczasowych prac w postaci kluczowych obserwacji oraz przedstawia uwagi zebrane podczas paneli eksperckich, które odbyły się w listopadzie i grudniu 2020 roku.

Oddajemy Państwu, do konsultacji na drodze elektronicznej, zaproponowany schemat celów i kierunków działań, w celu zebrania dodatkowych uwag i wprowadzenia korekt.

Posłuży to opracowaniu na początku 2021 r. finalnej mapy celów dla całej strategii i ich priorytetyzacji. Kolejny etap prac poświęcony zostanie uzgodnieniu wspólnego systemu wdrażania, kryteriów doboru projektów i mierników osiągnięcia celów.

Całość procesu wraz z raportem ilościowym dostępna jest także w wersji interaktywnej pod adresem https://miro.com/app/board/o9J_kjH-geo=/, gdzie mogą Państwo odnaleźć także materiał dotyczący pozostałych 6 dziedzin współpracy: inteligentne zarządzanie, środowisko i przestrzeń, gospodarka, mobilność, usługi społeczne, kultura czasu wolnego.

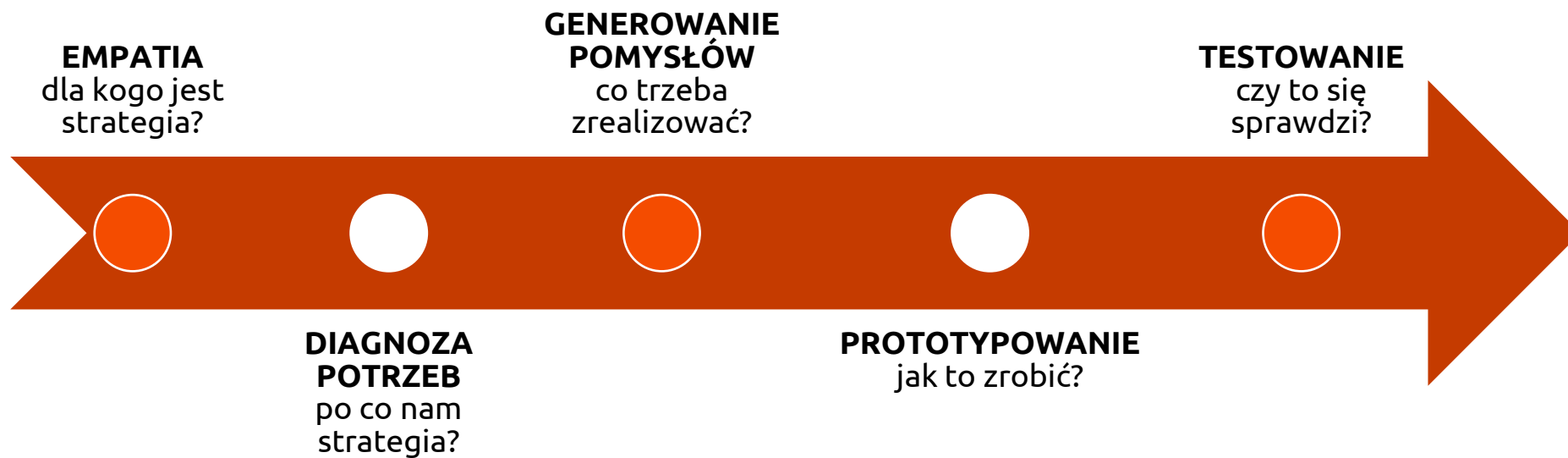
Spis treści

Spis treści

Wprowadzenie do metodyki	5
EMPATIA.....	9
Empatia. Badania jakościowe.....	9
Empatia. Opis próby.....	9
Empatia. Narzędzia badawcze.....	11
Empatia. Przebieg badania.....	11
Diagnoza potrzeb	12
JAKOŚĆ KSZTAŁCENIA	13
INFRASTRUKTURA OŚWIATY	13
KADRA NAUCZYCIELSKA	14
KSZTAŁCENIE BRANŻOWE	15
Analiza SWOT	16
GENEROWANIE POMYSŁÓW.....	17
PROTOTYPOWANIE.....	18
Schemat celów	18
TESTOWANIE.....	19
Wnioski z e-paneli	19

Metodyka pracy

DESIGN THINKING

Metodyka pracy

Wprowadzenie do metodyki

W procesie przygotowania strategii wykorzystywane są elementy metodyki **design thinking**, bazującej na specyficznych metodach pracy, które pobudzają kreatywność i prowadzą do twórczego rozwiązywania problemów. W myśl głównej dewizy metodyki: **doing, not talking** (z ang.: *działać zamiast mówić*), zastosowano kilkietapowy podział zadań oraz charakterystyczny sposób myślenia. Dodatkowo, co należy szczególnie podkreślić, zadbano także o adekwatne nastawienie członków zespołu projektowego. Za koordynację przeprowadzenia całego procesu odpowiada zespół pracowników Biura Zarządu Stowarzyszenia Metropolia Krakowska.

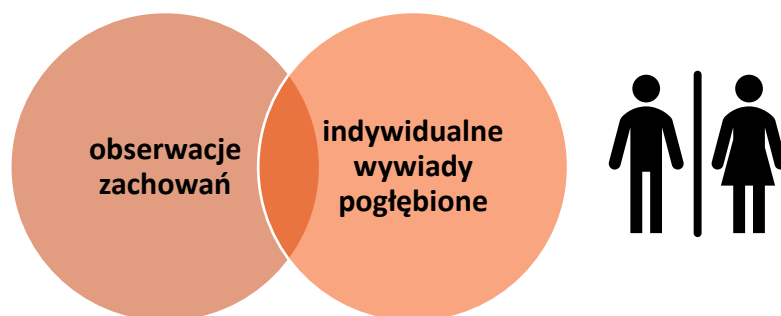
Prace prowadzono, zgodnie z poniższym schematem, dla dziedziny, której dotyczy raport tj. **Edukacja**, a także pozostałych 6 synergicznie powiązanych tj.: Inteligentne zarządzanie, Mobilność, Środowisko i przestrzeń, Gospodarka, Usługi społeczne, Kultura czasu wolnego.

Elementy, które zawiera cały proces to:

EMPATIA

Zastosowanie empatii, obserwowanie zachowań odbiorców oraz dogłębne ich zrozumienie to pierwsza faza procesu, która ma na celu *wczucie się* w potrzeby odbiorców. Pozwala to na identyfikację wyzwań z wielu różnych perspektyw i uświadomienie istnienia wielu różnych (oprócz własnego) spojrzeń na dany problem. W pierwszym kroku zgromadzono wiedzę o aktualnych i potencjalnych odbiorcach strategii – miało to na celu wzmocnienie i inspirację zespołu Stowarzyszenia Metropolia Krakowska podczas procesu twórczego i pracy nad rozwiązaniami.

Na tym etapie zastosowano: **obserwacje zachowań** oraz **indywidualne wywiady pogłębione** (oraz na prośbę odbiorców także wywiady w formie diad i triad). Zostały także stworzone zindywidualizowane **persony**, wykorzystywane na kolejnym etapie.

DIAGNOZA POTRZEB

Definiowanie oraz interpretowanie wyników to kolejny etap myślenia projektowego. Skoncentrowano się tu na odpowiednim zdefiniowaniu uwarunkowań, wynikających ze specyfiki dziedziny, w tym: organizacyjnych, prawnych, społecznych, technologicznych oraz ekonomicznych.

Metodyka pracy

Na tym etapie posłużono się następującymi narzędziami:

- drabiną problemów;
- wnioskami płynącymi z **analizy danych ilościowych** (wynikających m.in. z raportu wprowadzającego do dziedziny, będącego przedmiotem osobnych konsultacji)¹;
- analizą **desk research** (z ang.: *danych zastanych*)²;
- **kluczowymi obserwacjami** i wnioskami płynącymi z wywiadów pogłębionych;
- pracą warsztatową w formie **sesji kreatywnych** – praca grupowa, uwzględniająca różne perspektywy z wykorzystaniem narzędzi: **braindumping** (z ang. zrzut mózgu)³, **klastrowanie obserwacji** oraz narzędzie: „**Jak moglibyśmy...?**”;
- analizą SWOT.

GENEROWANIE POMYSŁÓW

Kolejną fazę, jaką jest generowanie i rozszerzanie pomysłów (element ideacji), charakteryzuje wytwarzanie dużej liczby idei, stanowiących potencjalne rozwiązania problemów. Docelowo wybrane wiązki projektowe powinny zostać wyselekcjonowane i stanowić najbardziej optymalną odpowiedź na wcześniej zdefiniowane potrzeby odbiorców.

Narzędzia jakie wykorzystano w trakcie prac to:

- **braindumping** (z ang. zrzut mózgu),
- **brainwriting** (z ang. pisana burza mózgów)⁴,

¹ Ze względu na fakt, iż raport ilościowy wprowadzający do dziedziny Edukacja stanowi odrębny dokument, który był już przedmiotem konsultacji w raporcie końcowym skupiono się wyłącznie na syntezie najistotniejszych wniosków z niego wynikających i opisie wniosków wyływających z badań jakościowych.

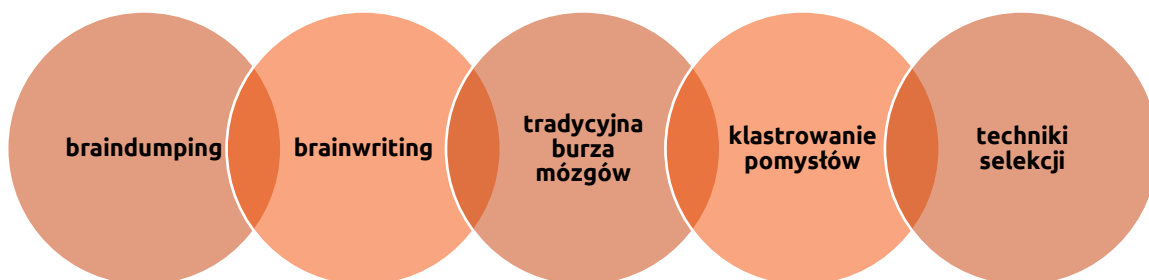
² **Desk research** (z ang.: analiza danych zastanych) - to metoda, która sprowadza się do analizy zapisów dostępnych źródeł danych i informacji, obejmująca w szczególności ich kompilację, wzajemną weryfikację i przetwarzanie. Analiza taka stanowi podstawę do wypracowania wniosków na temat badanego problemu, jak również gromadzi informacje o lukach badawczych – czyli tych zagadnieniach, którymi nikt wcześniej się jeszcze nie zainteresował. (Źródło: *Analiza danych zastanych (Desk Research)* [<https://www.biostat.com.pl/desk-research.php>])

³ **Zrzut mózgu/myśli - z ang. Braindumping** - to metoda pracy wykorzystywana m.in. w myśleniu projektowym, pozwalająca na zapisanie wiedzy, którą dysponuje dana osoba na konkretny temat. Uczestnik, wykonujący zrzut myśli wypisuje tyle informacji, ile pamięta, tworząc listę niepowiązanych myśli. Materiał badawczy uzyskany przy wykorzystaniu tego narzędzia powinien być na tyle wyczerpujący, by umożliwić stworzenie realnego opisu omawianej sytuacji.

⁴ **Pisana burza mózgów - z ang. Brainwriting** - jest metodą szybkiego generowania pomysłów, polegającą na zapisaniu przez uczestników swoich pomysłów na papierze (lub online), zamiast wypowiedzania ich na głos jak w tradycyjnych grupowych sesjach burzy mózgów (brainstorming). Zaletą pisanej burzy mózgów jest możliwość równoległego generowania pomysłów przez wszystkich uczestników, ponieważ każdy z nich pisze swoje pomysły i nikt nie przerywa, ocenia czy blokuje indywidualnych pomysłów. Metoda skłania uczestników do spokojnej refleksji i spisania swoich pomysłów w odpowiednim tempie.

Metodyka pracy

- tradycyjna oraz kruszona burza mózgów⁵,
- klastrowanie pomysłów,
- techniki selekcji (głosowanie, matryca WOW, HOW, NOW, POW).

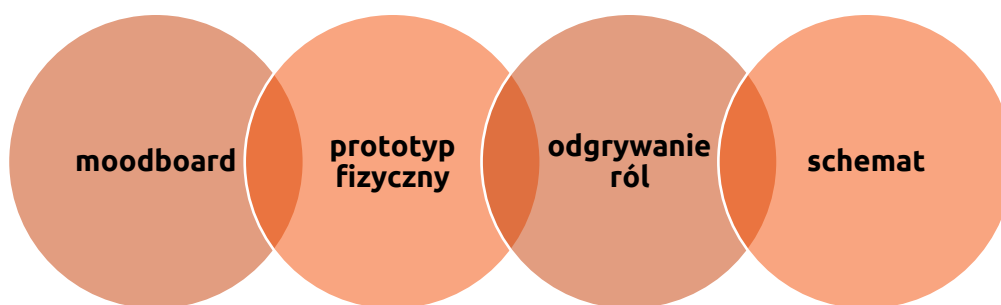

P ROTOTYPOWANIE

Tworzenie prototypów to następny etap procesu, w trakcie którego eksperymentalnie wytwarzany jest prototyp rozwiązania, obrazujący ideę proponowanego rozwiązania. To faza pomocna w ocenie funkcjonalności rozwiązania i wyłapaniu elementów, których brakuje. Prowadzi do określenia, w jakim kierunku rozwijać kolejne prototypy, by osiągnąć zakładany efekt. W przedmiotowym przypadku do utworzenia schematów, zawierających strategiczne cele i kierunki działań do poddania testowaniu.

Lista narzędzi, które posłużyły do realizacji tego etapu:

- *moodboard* – tablica pomysłów⁶,
- prototyp fizyczny – makieta,
- odgrywanie ról i opowiadanie – scenka,
- schemat.

⁵ **Kruszona/odwrócona burza mózgów - z ang. Reverse brainstorming** - to metoda zbliżona do tradycyjnej burzy mózgów, jednak oparta na zasadzie, że zamiast podawania sposobów rozwiązania danego problemu uczestnicy wskazują pomysły stanowiące odpowiedź co należy zrobić, by ten problem się pogłębił/zaostrzył. Odwrócony problem i praca nad nim, dzięki kontrastowi dostarcza wniosków do określania właściwego sedna i celu pracy. Wynikiem przeprowadzonej pracy jest lista zagrożeń lub czynników istotnych dla oceny czy weryfikacji właściwego problemu. Praca tą techniką jest pomocna w prototypowaniu, gdyż proces kruszenia wskazuje możliwe zagrożenia i słabe punkty danego rozwiązania.

⁶ **Tablica pomysłów - z ang. Moodboard** - jest narzędziem wizualnym, które służy do tworzenia inspiracji i pomysłów poprzez różne kompozycje składające się m.in. z układów obrazów, materiałów, przedmiotów, fragmentów tekstu, itp., tworząc wizualną tablicę pomysłów lub „kolaż”. Ma na celu przywołanie lub zaprojektowanie konkretnego pomysłu, koncepcji lub odczuć na określony temat.

Metodyka pracy

T ESTOWANIE

Ostatnia faza procesu bogata jest w testowanie i ewaluację rozwiązań, w tym ocenę przez odbiorców, a następnie ciągłe doskonalenie prototypów i dopasowywanie do ich sugestii. Jest to proces iteracyjny, co oznacza, że w kolejnych cyklach następuje doskonalenie prototypów na podstawie testów oraz opinii odbiorców. Końcowy efekt ma zapewnić stworzenie najbardziej pożądanej charakterystyki i struktury strategicznych celów i kierunków działania, by dzięki szerokiej współpracy z przyszłymi odbiorcami i adresatami strategii były one najbardziej optymalne.

W końcowej fazie użyto narzędzi:

- **karty rozwiązań** (pomysłów na docelowe schematy),
- **prezentacja finalna** (podczas e-paneli),
- **prezentacja elektroniczna** (zintegrowana mapa),
- **raport, ankietowanie**.

Empatia

EMPATIA

„Najbardziej użyteczna wiedza na temat ludzkich zachowań ma źródło w przeżytych doświadczeniach.”

Empatia. Badania jakościowe.

Łącznie w ramach pierwszej fazy przygotowania strategii przeprowadzono 99 wywiadów pogłębionych. W dziedzinie **Edukacja** przeprowadzono łącznie **10 wywiadów pogłębionych**.

Pytania zadawane w trakcie wywiadów dotyczyły subiektywnie rozumianych **przyczyn i uwarunkowań** danych zjawisk, a także **wiedzy, przekonań i znaczeń**, jakimi posługują się respondenci. Tego typu badanie nie musiało spełniać wymogu reprezentatywności. Chodziło w nim o uchwycenie różnorodności wypowiedzi i osiągnięcie pożądanego stopnia nasycenia charakterystyki badanych zagadnień. Przyjęcie podejścia jakościowego przynosi korzyść w postaci możliwości zrozumienia zjawisk, które nie zawsze da się opomiarować i zmierzyć technikami ilościowymi.

Empatia. Opis próby.

Uczestnicy badań składali się z reprezentantów następujących grup:

- przedstawiciele Urzędu Miasta Krakowa oraz urzędów gmin ościennych;
- zastępcy wójtów gmin wiejskich,
- przedstawiciele środowiska akademickiego,
- dyrektorzy szkół oraz centrów kształcenia zawodowego i ustawicznego.

Łącznie w badaniach wzięło udział 10 respondentów. Dobór uczestników do badania był dobozem celowym (*purposive sampling*), co miało na celu dostarczenie wyczerpujących informacji z punktu widzenia postawionych celów badania.

Z poszczególnymi grupami osób rozmawiano o następujących obszarach tematycznych: opieka przedszkolna, jakość kształcenia, infrastruktura oświaty, kadra nauczycielska, kształcenie techniczne, zawodowe, ustawiczne, nierówności edukacyjne, przemiany pokoleniowe młodzieży, uczenie się przez całe życie, kompetencje na rynku pracy.

Empatia – MAPA INTERESARIUSZY

Dyrektor Zespołu Szkół Rolniczego Centrum Kształcenia Ustawicznego

p.o. Dyrektora Gminnego Zespół Ekonomiczno-Administracyjny Szkół w gminie miejsko-wiejskiej, pracownik samorządowy z 13-letnim doświadczeniem w obszarze oświaty

miasto
Kraków

Dyrektor Wydziału Edukacji UMK, w którym zajmuje się sprawami oświaty, w tym szkół, przedszkoli i innych placówek oświatowo-wychowawczych

Dyrektor Zespołu Szkół Elektrycznych nr 1 w Krakowie, absolwent AWF, wieloletni nauczyciel w ZSE

edukacja

gminy
ościenne

Dyrektor Powiatowego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego

sektor
nauki

Adiunkt w Zakładzie Socjologii Gospodarki, Edukacji i Metod Badań Społecznych Instytutu Socjologii UJ, uczestnik w wielu projektów badawczych dot. wykluczenia społecznego, rynku pracy i uczenia się przez całe życie. Autorka i współautorka publikacji dotyczących rynku pracy i edukacji. Swoje zainteresowania naukowe koncentruje wokół metodologii badań jakościowych oraz zagadnień rozwoju kapitału ludzkiego i analizy polityk publicznych.

Zastępca Wójta gminy wiejskiej; prezes Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Czajowic. Aktywista, posiada także doświadczenie w bankowości

Zastępca Wójta gminy wiejskiej, pełnomocnik ds. bezpieczeństwa dostępu do informacji niejawnych oraz ds. Systemu Zarządzania Jakością

Działaczka samorządowa i społeczna, radna miasta Krakowa nieprzerwanie od 2002, w latach 2010-2014 wiceprzewodnicząca rady miasta, przedsiębiorca; doktor filozofii, pracownik naukowy Uniwersytetu Jagiellońskiego; odznaczona Medalem Komisji Edukacji Narodowej oraz Srebrnym i Złotym Krzyżem Zasługi

Dr hab. prof. UP, Kierownik Katedry Metodologii Badań Społecznych; swoje zainteresowania naukowe koncentruje wokół nierówności edukacyjnych, przemian pokoleniowych młodzieży, strategii życiowych młodzieży, integracji studentów ukraińskich w Polsce, traumy transformacji w Europie Środkowo-Wschodniej, psychospołecznych skutków pandemii koronawirusa

mira

Empatia

Empatia. Narzędzia badawcze.

Do badania wykorzystano technikę indywidualnego wywiadu pogłębionego z listą poszukiwanych informacji uporządkowanych w optymalny „scenariusz wywiadu” (wywiad semi-strukturyzowany).

W tym celu przygotowano dyspozycje do wywiadu pogłębionego, które zostały pogrupowane ze względu na zagadnienia badawcze i miały formę listy pytań uszczegóławiających. Zagadnienia uwzględnione w dyspozycjach wybrano kierując się szczegółowymi celami badań (pogłębienia wyników i zjawisk zidentyfikowanych w badaniach ilościowych). W celu zapewnienia swobody wyrażenia doświadczeń i opinii przez respondentów, osoby przeprowadzające wywiady nie były zobligowane do podążania za listą dyspozycji ale mogły zadawać pytania w innej kolejności.

W ramach badania osoby przeprowadzające wywiad zobligowane były także do obserwacji zachowania i emocji danej osoby, a także zapewnienia komfortu wypowiedzi poprzez aktywnie słuchanie, tak by badany mógł opowiedzieć o sobie i swoim doświadczeniu, w świetle omawianego obszaru tematycznego.

Przykładowy scenariusz prezentujący ramę rozmowy stanowi **załącznik nr 1** do raportu.

Empatia. Przebieg badania.

Wywiady z respondentami zostały zrealizowane w dominującej części w okresie **od lipca do listopada 2020 roku**.

Osoby, które przeprowadzały wywiady z respondentami były dobrane w sposób celowany, ze względu na swoje doświadczenie i kompetencje, a także posiadały wiedzę z zakresu badanej dziedziny. Przed rozpoczęciem badania osoby te przeszły również kilkugodzinne szkolenie przeprowadzone w kreatywnej formie oraz otrzymały pisemną instrukcję dotyczącą sposobu prowadzenia badania. Osoby przeprowadzające wywiady samodzielnie rekrutowały respondentów. Wszystkie wywiady były nagrywane i zostały poddane transkrypcji. Transkrypcje wywiadów wykonano w formie raportów z oznaczeniem najistotniejszych wypowiedzi poszczególnych uczestników wywiadów. W zbiorczym raporcie są one zanonimizowane.

Biuro Zarządu Stowarzyszenia Metropolia Krakowska dysponuje kompletem wykonanych raportów w dokumentacji.

Z każdego wywiadu przygotowana została także zanonimizowana persona, zawierająca najistotniejsze wnioski – wzór persony zawiera **załącznik nr 2** do raportu.

Zaobserwowano dość wysoką motywację do udziału w badaniu wśród respondentów, co mogło mieć związek z ich chęcią podzielenia się swoimi licznymi doświadczeniami dotyczącymi przedmiotowej dziedziny, jak i bogatą wiedzą.

Do rekrutacji respondentów wykorzystano bazę adresową Stowarzyszenia Metropolia Krakowska oraz strony internetowe instytucji, w których pracowali respondenci.

Wszystkie te osoby spełniały kryteria włączenia do badań i wyraziły zgodę na udział w badaniu. Udział w badaniu był dobrowolny i nieodpłatny. Uczestnikom przedstawiono pisemną informację na temat badania (wprowadzenie do badania, cele i metody badania, szacunkowy czas trwania badania oraz zapewnienie o poufności zbieranych danych).

Diagnoza potrzeb

Diagnoza potrzeb

„Nie możemy rozwiązywać problemów, używając takiego samego schematu myślowego, jakim postugiwaliśmy się w trakcie ich pojawienia się.”

Do procesu analizy danych w punkcie wyjściowym wykorzystano wnioski płynące z analizy danych ilościowych, wynikających m.in. z raportu diagnostycznego, wprowadzającego do dziedziny, będącego przedmiotem osobnych konsultacji, ale także dodatkowych raportów ogólnodostępnych.

Kolejno do celów analizy i przetworzenia danych z przeprowadzonych wywiadów pogłębionych przeprowadzono, po pierwsze syntetyzację zgromadzonego materiału, a następnie wykorzystano pracę warsztatową w formie sesji kreatywnej. Sesja przeprowadzona była w formie pracy grupowej i odbyła się 2 listopada i służyła sklastrowaniu kluczowych obserwacji dotyczących wyzwań w dziedzinie Edukacja.

Uczestnicy notowali swoje spostrzeżenia na wirtualnej tablicy w podziale na poszczególne obszary tematyczne. Sesja ta stanowiła podstawę do zdefiniowania wyzwań, stanowiących bazę do projektowania pomysłów.

Szczegółowy cel i przebieg sesji określa **załącznik nr 3** do raportu.

Poniżej w raporcie zostały przedstawione kluczowe obserwacje - najczęściej występujące lub wybrane ze względu na znaczenie w toku ww. procesu. Raport nie zawiera obserwacji o niskim stopniu oddziaływania strategicznego oraz występujących marginalnie, a nie przejawiających się znaczącą siłą oddziaływania.

Diagnoza potrzeb

Kluczowe obserwacje

JAKOŚĆ KSZTAŁCENIA

Jakość nauczania mierzona wynikami na egzaminach osiąganymi przez uczniów szkół z terenu Metropolii Krakowskiej plasuje się powyżej średniej wojewódzkiej.

Niemniej jednak, eksperci zwracają uwagę na transformację świata ku nieznanemu, która oznacza, że edukacja musi przygotowywać młodych ludzi do ciągłej adaptacji do nowego. Tymczasem w szkołach funkcjonuje przestarzały model kształcenia, w dużej mierze wynikający z tego jak system oświaty zorganizowany jest na szczeblu krajowym.

Nie należy liczyć w najbliższym czasie na zasadniczą, długotrwałą zmianę systemu szkolnictwa w Polsce. Na poziomie centralnym brakuje strategicznych, trwałych rozwiązań.

Na niższym szczeblu - w małych gminach – również w wielu przypadkach brakuje dedykowanych dokumentów strategicznych dotyczących rozwoju edukacji, a cele z nią związane są zazwyczaj zawarte w strategii rozwoju gminy.

Zauważalne są braki w kompetencjach miękkich uczniów. Program nauczania jest niedostosowany do wymagań rynku pracy, który ceni umiejętność samodzielnego organizowania pracy, pracy w grupie, myślenia i działania projektowego czy pilotażowego.

Zwraca również uwagę coraz gorsza kondycja psycho-fizyczna młodzieży, przejawiająca się m.in. w rosnącej ilości zaburzeń psychicznych, jakie są diagnozowane u coraz młodszych osób.

Kolejnym ważnym aspektem są trudne relacje nauczycieli czy dyrektorów z rodzicami, brak dialogu i roszczeniowa postawa. Rodzice niejednokrotnie przyjmują rolę klientów czy petentów

w szkole, co uniemożliwia tworzenie partnerskich relacji.

W szerokim kontekście mamy obecnie do czynienia z inflacją wykształcenia. Dyplom uczelni wyższej nie wpływa już na wyższe zarobki i nie przekłada się na łatwość w znalezieniu stabilnego zatrudnienia.

Wciąż widoczne są nierówności edukacyjne i społeczne – widać podział na dzieci zamożniejsze i uboższe, na dzieci miejskie i wiejskie i - co więcej - polska szkoła tych nierówności nie niweluje.

„My nie mamy problemów z przekazywaniem wiedzy. Coraz lepiej nam idzie uczenie, ale coraz większe problemy mamy z kształtowaniem postaw – odpowiedzialności, terminowości, komunikowania się, poszanowania się wzajemnego, wspólnego rozwiązywania problemów, pracy w grupie. (...) edukacja musi zwracać uwagę na tę współpracę, na bycie razem, na ten komponent społeczny”

INFRASTRUKTURA OŚWIATY

Rośnie liczba dzieci w szkołach i przedszkolach na terenie Metropolii Krakowskiej. Wzrost ten jest jednak nierównomierny - w niektórych gminach w związku ze zjawiskiem suburbanizacji jest on większy, w innych mniejszy.

Nie jest prowadzony stały monitoring dostępności miejsc w przedszkolach i szkołach, zwłaszcza na poziomie ponadlokalnym. Z informacji zebranych od przedstawicieli gmin podkrakowskich wynika, że w przedszkolach nie ma wystarczającej ilości miejsc.

Inwestycje w infrastrukturę oświaty stanowią ogromny wydatek z budżetu gminy. Co więcej gminy w ostatnich latach inwestowały w budowę czy rozbudowę

Diagnoza potrzeb

infrastruktury na potrzeby gimnazjów, które zostały zlikwidowane w ramach ostatniej reformy edukacji, wobec czego szkoły wymagają teraz przekształcenia i dostosowania do nowych funkcji.

Widoczna jest potrzeba tworzenia miejsc sprzyjających uczeniu się, miejsc przyjaznych dla dzieci, pobudzających ich kreatywność i takich, w których będą czuły się bezpiecznie.

Wciąż doposażenia wymagają pracownie szkolne. Co więcej widoczne są braki w wyposażeniu niezbędnym do nauki hybrydowej i/lub zdalnej – mowa tu nie tylko o komputerach czy kamerach internetowych, ale też serwerach czy zapewnieniu odpowiedniej przepustowości sieci internetowej.

Nie wszystkie budynki szkolne są wykorzystywane jako miejsca lokalnej aktywności – nie zawsze otwierają się one na mieszkańców czy podmioty prywatne, które mogłyby świadczyć w nich ofertę komercyjną po godzinach lekcji.

„Gdybyśmy chcieli faktycznie naukę zdalną czy w formie hybrydowej mieć zastosowaną, to nasza klasa jako pomieszczenie fizyczne powinna wyglądać w ten sposób, że mamy oprócz krzesłek i ławek również sprzęt, który pozwala na to, że kamera wędruje za nauczycielem, może być prowadzony streaming online i uczniowie, którzy nie mogą fizycznie uczestniczyć w tej lekcji mogą się połączyć.”

KADRA NAUCZYCIELSKA

Ostatnia reforma oświaty spowodowała duży kryzys w środowisku oświatowym, którego wyrazem był m.in. strajk nauczycieli w 2019 roku i pogarszająca się atmosfera w szkołach.

Zawód nauczyciela nie jest obecnie atrakcyjny dla młodego pokolenia, co często związane jest z niewystarczającym poziomem wynagrodzenia, nieprzystającym do warunków jakie daje np. rynek prywatny. Widoczne są braki kadrowe, które najbardziej palące są wśród nauczycieli technicznych oraz specjalistów.

Problemem są także nierówności w zakresie kompetencji nauczycieli i zaangażowania w ich podnoszenie – są nauczyciele, którzy chętnie się doszkacają, a są też tacy, którzy nie korzystają z dofinansowywanych kursów czy szkoleń.

Nauczycielom niejednokrotnie brakuje kompetencji cyfrowych (co pokazała sytuacja epidemii i nauczanie zdalne) oraz kompetencji „miękkich”, relacyjnych, które pozwalałyby nauczycielom lepiej komunikować się ze swoimi podopiecznymi.

Często nauczyciele nie wykazują się zbyt dużą kreatywnością i widoczna jest pewna rutyna nauczania, a nawet niejednokrotnie „urzędnicze” nastawienie, przejawiające się w tym, że cała uwaga nauczyciela skupia się na realizacji programu i niczym więcej.

Problematyczny jest brak systemu monitorowania i oceny pracy nauczycieli i wiążący się z nim brak jasnej polityki wynagradzania. Dodatki motywacyjne dla nauczycieli przyznawane są uznaniowo a nie w oparciu o jasne kryteria.

W szerokim ujęciu widoczny jest kryzys autorytetu nauczyciela, zarówno w oczach uczniów, jak i rodziców, którzy stają się bardziej klientami wymagającymi odpowiedniej jakości usługi.

„U nas tą pozycję nauczycieli moim zdaniem degraduje również Karta Nauczyciela, gdzie nauczyciel jest nie do zwolnienia tak naprawdę. Tam jest mnóstwo rozwiązań, które są pozostałością poprzedniego systemu i ciężko je dziś zrozumieć komuś kto nie jest nauczycielem – np. urlop dla

Diagnoza potrzeb

poratowania zdrowia – dlaczego przystępuje on tylko nauczycielom po każdych 7 latach pracy? Ciężko to wytłumaczyć i te argumenty zawsze się pojawiają w dyskusjach o np. podwyżkach dla nauczycieli.”

KSZTAŁCENIE BRANŻOWE

Dużym wyzwaniem jest niekorzystny wizerunek szkolnictwa technicznego i branżowego, jako tego, które nie daje młodzieży wystarczającej wiedzy i kompetencji żeby kontynuować naukę na uczelniach wyższych czy w innych zawodach.

Jednocześnie widzimy coraz mniejszą liczbę kandydatów do techników i szkół branżowych, co związane jest również ze wzrostem wpływu rodziców w podejmowaniu decyzji o dalszej ścieżce edukacyjnej dzieci.

Aplikacja do technikum czy szkoły branżowej często postrzegana jest przez rodziców jako negatywny wybór – sensowny tylko wtedy kiedy dziecko nie osiągnie wystarczającej ilości punktów żeby dostać się do liceum ogólnokształcącego.

Co więcej widoczne jest negatywne nastawienie dyrektorów i nauczycieli do szkół technicznych/branżowych. Nie zachęcają oni swoich podopiecznych do wyboru takiej szkoły.

W samych szkołach technicznych i branżowych dużym problemem jest starzejąca się kadra nauczania technicznego – wiele szkół technicznych opiera swoje zasoby kadrowe na nauczycielach w wieku emerytalnym.

Wiele z tych osób ma ogromne doświadczenie, ale przekaz nauczycieli nie pokrywa się z potrzebami pracodawców. Nauczyciele nie mają wystarczającej wiedzy na temat nowych procesów czy

technologii stosowanych w przedsiębiorstwach.

Dodatkowo brakuje cyklicznego monitoringu kształcenia branżowego pod kątem dostępności miejsc pracy i odpowiedniego planowania uwzględniającego specyfikę lokalnego rynku pracy.

Nie ma też kompleksowej bazy wiedzy o szkołach branżowych i technicznych działających na terenie Metropolii Krakowskiej.

Widoczny jest też niewykorzystany potencjał współpracy z sektorem przemysłu czy usług w zakresie np. organizacji staży czy doposażania pracowni technicznych.

„W 40-50% szkolnictwo zawodowe opiera się na nauczycielach emerytach. I to są fachowcy wybitni, doświadczeni nauczyciele, świetni pedagodzy, ale – można sobie zadać retoryczne pytanie – co oni wiedzą o nowoczesnym przemyśle? Co oni wiedzą o najnowocześniejszych rozwiązaniach jakie funkcjonują w firmach? Co oni wiedzą o tym jakie są oczekiwania pracodawców – często ludzi od nich kilkadziesiąt lat młodszych.”

Diagnoza potrzeb

Analiza SWOT

W końcowej fazie prac diagnostycznych na podstawie zebranych danych ilościowych i kluczowych obserwacji analitykę uzupełniono o narzędzie jakim jest analiza SWOT.

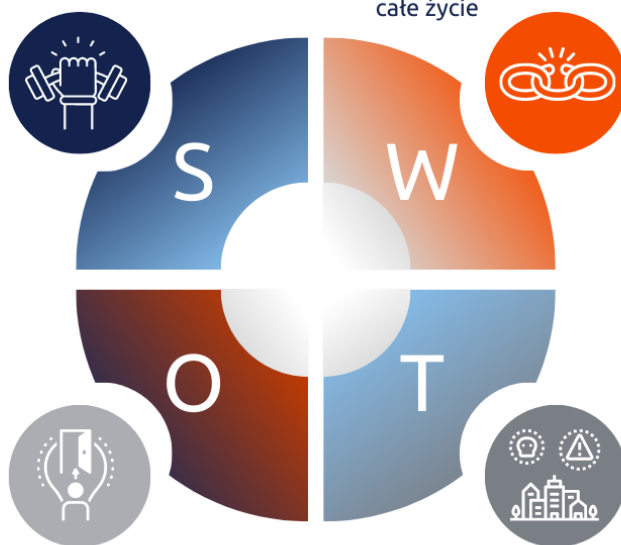
ANALIZA SWOT - EDUKACJA

Silne strony

- potencjał wykwalifikowanych kadr, wynikający z silnego ośrodka akademickiego
- wysokie wyniki uczniów szkół z terenu Metropolii Krakowskiej wyższe od średniej wojewódzkiej
- rosnąca liczba nowoczesnych i przyjaznych placówek edukacyjnych
- wypracowany system prowadzenia nauczania w formie zdalnej i/lub hybrydowej w większości placówek

Słabe strony

- nieprzystający do obecnych wyzwań model kształcenia w szkołach, niedostosowany do potrzeb rynku pracy
- brak stałego monitoringu dostępności miejsc w przedszkolach i szkołach na poziomie ponadlokalnym
- braki infrastrukturalne i w zakresie wyposażenia placówek edukacyjnych
- brak efektywnego systemu monitorowania pracy i motywowania kadry nauczycielskiej
- niekorzystny wizerunek szkolnictwa technicznego i branżowego
- brak rozwiniętego systemu kształcenia się przez całe życie

Szanse

- rosnący poziom wykształcenia mieszkańców
- poprawa jakości dialogu społecznego
- aktywność sektora prywatnego na rynku usług zwłaszcza w zakresie opieki przedszkolnej

Zagrożenia

- chaos legislacyjny i ciągła zmienność prawa
- negatywny wpływ pandemii koronawirusa na edukację zwłaszcza w zakresie rozwoju kompetencji miękkich i kondycji psychofizycznej dzieci i młodzieży
- niski poziom zaufania społecznego do zawodów związanych z sektorem edukacji (nauczyciele, urzędnicy)

Generowanie pomysłów

GENEROWANIE POMYSŁÓW

Proces generowania pomysłów przeprowadzono w formie kolejnej sesji kreatywnej, zorganizowanej 10 listopada 2020 r. Sesja przeprowadzona była w formie pracy grupowej i służyła zidentyfikowaniu i sklastrowaniu kluczowych wiązek projektowych, które w dalszej kolejności miały służyć zainspirowaniu do stworzenia prototypu schematu najistotniejszych celów i kierunków działań oraz relacji z innymi dziedzinami.

Uczestnicy w podziale na dwie grupy pracowali na wirtualnej tablicy nad wykreowaniem pomysłów za pomocą pisanej i kruszonej burzy mózgów.

Trzy wybrane przez grupę pomysły w danym obszarze tematycznym prezentowane były wszystkim uczestnikom przy wykorzystaniu matrycy WOW, HOW, NOW, POW⁷.

Szczegółowy cel i przebieg sesji określa **załącznik nr 4** do raportu.

Kolejno w ramach pracy analitycznej pierwotne prototypy poddane zostały dodatkowej weryfikacji. Kolejny rozdział raportu zawiera schemat zaprezentowany podczas prezentacji finalnej na e-panelu.

⁷ Matryca WOW, HOW, NOW, POW wykorzystywana jest w twórczych procesach projektowych do oceny i priorytetyzacji poszczególnych pomysłów. Matryca składa się z 4 ćwiartek oraz dwóch osi, stanowiących dwa kryteria na bazie których ocenia się poszczególne projekty. Przyjęte kryteria to: stopień oddziaływania na rozwiązanie problemu oraz potencjalny wysiłek jaki należy włożyć w realizację pomysłu. W ćwiartce WOW znajdują się pomysły o wysokim oddziaływaniu i niskim wysiłku; w ćwiartce HOW – o wysokim oddziaływaniu i wysokim wysiłku; w ćwiartce NOW – o niskim oddziaływaniu i niskim wysiłku, w ćwiartce POW – o niskim oddziaływaniu i wysokim wysiłku. Pomysły, które warto rozważyć w kontekście długoterminowej strategii powinny znaleźć się w ćwiartkach WOW oraz HOW.

Prototypowanie

PROTOTYPOWANIE

Schemat celów

„Myślenie projektowe to sposób na innowację zaprojektowany tak, by minimalizować ryzyko porażki i jednocześnie budować wspólną wokół ewolucyjnego celu.”

Propozycja celów Edukacja

Cel główny:

Metropolia Krakowska sprzyjająca skutecznej, włączającej edukacji, bazującej na twórczych relacjach

Propozycja celów została wypracowana na podstawie wyników sesji kreatywnych i poddana konsultacjom na e-panelu.

Testowanie

TESTOWANIE

Wnioski z e-paneli

Wypracowane w ramach pracy zespołu rozwiązań poddano konsultacjom zewnętrznym. Przeprowadzono je w formie e-panelu, który odbył się 18 listopada. W spotkaniu wzięło udział 19 uczestników – przedstawiciele gmin członkowskich SMK oraz jednostek miejskich.

Przedstawione powyżej cele poddano konsultacjom podczas e-panelu.

1. W ramach celu szczegółowego 1 pn. **Twórcze relacje pracowników oświaty i sprawna organizacja edukacji na poziomie lokalnym** pod dyskusję poddano 2 potencjalne typy kierunków działań, a w nich wyszczególniono przykładowe typy projektów:

Stworzenie sieci inspiracji i wymiany wiedzy między pracownikami oświaty	Podnoszenie jakości zarządzania systemem oświaty (dane, kadra)
<ul style="list-style-type: none">➤ prowadzenie cyklicznych spotkań poświęconych tematyce edukacji („Forum liderów edukacji Metropolii Krakowskiej”), stanowiących m.in. system wsparcia i motywacji➤ nawiązywanie współpracy z kluczowymi partnerami oraz ekspertami w dziedzinie edukacji➤ formułowanie i przekazywanie wspólnie wypracowanych apeli, lobbowanie zmian w systemie oświaty oraz w systemie kształcenia nauczycieli (treść, metody), w tym np. lobbowanie zmian prawnych służących uproszczeniu procesu zmiany sieci szkół➤ wypracowywanie wspólnych lokalnych standardów, narzędzi, schematów postępowania➤ włączanie SMK w międzynarodowe i krajowe sieci / projekty tematyczne➤ wymiana doświadczeń i czerpanie z innowacyjnych rozwiązań poprzez np. wizyty studyjne➤ rozwój współpracy szkół z uczelniami w zakresie potrzeb i oczekiwań➤ organizacja spotkań grup metodyków/zespołów metodycznych	<ul style="list-style-type: none">➤ prowadzenie analizy danych oraz prognoz demograficznych pozwalających na lepsze planowanie zadań oświatowych➤ wprowadzenie cyklicznego monitoringu uczniów (ich satysfakcji ze szkoły, potrzeb edukacyjnych, czy aspiracji oraz strategii życiowych)➤ monitoring danych oświatowych, w tym prowadzenie diagnoz w zakresie motywacji i potrzeb nauczycieli oraz oceny systemu oświaty wśród uczniów/rodziców➤ wypracowanie standardów monitorowania pracy nauczycieli➤ wypracowanie standardów motywowania/gratyfikacji nauczycieli premiującego m.in. kreatywność, skuteczność➤ wspieranie dokształcania zawodowego nauczycieli, w tym m.in. w zakresie przygotowania psychologicznego oraz kompetencji cyfrowych➤ wypracowanie standardów w zakresie organizacji nauki w trybie hybrydowym i/lub zdalnym➤ wprowadzenie wspólnego systemu/narzędzi rekrutacji do szkół dla wszystkich gmin MK, celem lepszego planowania liczby miejsc w przedszkolach czy szkołach podstawowych➤ stworzenie platformy współpracy pomiędzy gminami a podmiotami prywatnymi w zakresie wynajmu przestrzeni szkolnych, współdzielenia zadań (np. dostosowanie infrastruktury i zlecenie prowadzenia żłobka partnerom prywatnym)

Testowanie

W toku dyskusji do poszczególnych elementów zgłoszone zostały następujące **UWAGI**:

Stworzenie sieci inspiracji i wymiany wiedzy między pracownikami oświaty	Podnoszenie jakości zarządzania systemem oświaty (dane, kadra)
GRUPA I	
<ul style="list-style-type: none">➤ Rola współpracy jest niezwykle duża. Wśród wielu problemów jakie napotykamy w dziedzinie edukacji, dobrze byłoby posiadać „grupę wsparcia”, dlatego ciekawym pomysłem jest propozycja stworzenia Forum Edukacji. Szczególnie mniejsze gminy skorzystałyby na współpracy i zawiązaniu kontaktów.➤ Bardzo ważna jest wymiana doświadczeń i wypracowywanie wspólnych narzędzi, stanowisk, standardów, odpowiadających na bieżące potrzeby.➤ Forum Edukacji, które już funkcjonuje prowadzone jest przez FRDL MISTIA8, jednak obejmuje ono całą Małopolskę (150 członków) i przyjmuje raczej formę szkoleniową.➤ Mniejsze Forum pozwoliłoby na prowadzenie dyskusji, burzy mózgów czy bieżącą wymianę informacji.➤ Ważnym komponentem pracy takiego Forum powinny być wizyty „na miejscu” – w szkole czy urzędzie.➤ Miasto Kraków jest otwarte na przekazywanie know-how i sprawdzonych rozwiązań. Posiada ono duży potencjał, drzemiący m.in. w grupie osób pracującej w Wydziale Edukacji.➤ Również w mieście odczuwalna jest potrzeba wypracowywania wspólnych standardów.➤ Jednym z działań Forum mogłoby być wspólne lobbowanie zmian w systemie oświaty.	<ul style="list-style-type: none">➤ Na poziomie lokalnym brakuje szerokiego opracowania dotyczącego edukacji. Tematy oświatowe są włączane do ogólnych strategii.➤ Jeżeli nawet podejmowany jest namysł strategiczny nad edukacją, często w pierwszej kolejności stawia się na infrastrukturę, a w drugiej – na jakość.➤ Wydatki oświatowe stanowią bardzo istotną część budżetu gminnego, a temat edukacji jest aferą często komentowaną.➤ Każdy z elementów systemu oświaty to „studnia bez dna”.➤ Na edukacji nie powinniśmy oszczędzać, ale musimy nią też racjonalnie zarządzać.➤ Ważne jest dzielenie się dobrymi praktykami w dziedzinie zarządzania edukacją.➤ W niektórych gminach wielu radnych gminnych jest nauczycielami.➤ Ważnym działaniem są szkolenia i podnoszenie kompetencji, również wśród pracowników administracji szkół.➤ Dużą bolączką w niektórych gminach są ograniczone zasoby kadrowe.➤ Brakuje rzetelnych danych demograficznych niezbędnych do odpowiedniego zarządzania systemem oświaty w gminie.

⁸ <https://mistia.org.pl/fora/forum-oswiaty-samorzadowej/opis-forum-9>, 9.12.2020

Testowanie

<ul style="list-style-type: none">➤ W szkołach brakuje działań innowacyjnych. Inspirujące mogłyby być wizyty studyjne.	
GRUPA II	
<ul style="list-style-type: none">➤ Wymiana wiedzy jest wskazana, zwłaszcza w przypadku gmin sąsiadujących ze sobą.➤ Bardzo ważne, że w celu podkreślono, że relacje mają być twórcze. Konieczna jest współpraca między organem prowadzącym, dyrektorami oraz nauczycielami.➤ Obecnie organy zewnętrzne wyłącznie kontrolują - nie ma dialogu ze strony inspektorów, wizytatorów. W ostatnim czasie rolą kuratoriów oświaty jest głównie nadzorowanie.➤ Najlepsza forma to kontakty bezpośrednie (spotkania, wyjazdy).➤ Powinniśmy podnosić jakość, wymieniać doświadczenia i dobre praktyki, brać udział w projektach międzynarodowych, ale też uczyć się od siebie nawzajem (nie musimy wyjeżdżać za granicę żeby znaleźć dobre praktyki).	<ul style="list-style-type: none">➤ W obecnym systemie za działalność szkoły odpowiada jej dyrektor. Organ prowadzący szkołę powinien współpracować z kuratorium oświaty, jednak ta współpraca jest bardzo trudna. Niejednokrotnie dyrektorzy dostają rozbieżne wytyczne nie do pogodzenia.➤ Gminy nie są w pełni samodzielne w tworzeniu infrastruktury czy sieci szkół, a współpraca z kuratorium oświaty w tej kwestii nie jest łatwa.➤ Gmina nie ma też samodzielności w jakości zarządzania (kluczowy jest tu kurator i dyrektor szkoły), organ prowadzący powinien mieć niewielki wpływ na szkołę.➤ Organ prowadzący ma bardzo ograniczony wpływ na jakość nauczania. Sfera dydaktyczno-wychowawcza jest poza zadaniami samorządu.➤ Organ prowadzący ma zapewnić warunki materialne - ciężar naszych działań powinien być skierowany na infrastrukturę.➤ Zaprezentowane wyzwania są trafne - spróbujmy zadziałać ambitnie, a w niektórych obszarach dajmy sygnał instytucjom zewnętrznym co nie działa.➤ Mamy już szkoły w bardzo wysokim standardzie, sprostaliśmy tym oczekiwaniom; czas wejść na wyższy poziom i stawiać na jakość - możemy mieć na to wpływ jeśli finansowanie oświaty będzie odpowiednie.➤ Kwestie finansowe są kluczowe zarówno z punktu widzenia organu prowadzącego, jak i dyrektorów szkół. Obecnie poziom finansowania jest nieadekwatny do zadań (gminy dopłacają ogromne kwoty do oświaty).➤ Dobrym pomysłem jest wypracowanie standardów monitorowania pracy oraz motywowania/gratyfikacji nauczycieli, jednak gmina ma na to niewielki wpływ.➤ Samorząd stoi przed dużymi oczekiwaniami odnośnie wysokości wynagrodzenia nauczycieli.➤ W zakresie kształcenia nauczycieli potrzebne są zmiany systemowe. Infrastrukturę można uzupełniać, jednak teraz czas postawić na ludzi.➤ Występuje presja społeczna żeby nie prowadzić działań restrukturyzacyjnych. Ilość środków w subwencji jest za mała, a samorząd szukając środków finansowych może napotkać protesty społeczne (związane np. z podniesieniem podatków).

Testowanie

- W zakresie wypracowania standardów organizacji nauki w trybie hybrydowym i/lub zdalnym należy postawić raczej na wymianę wiedzy niż na rozwiązania systemowe (które są w gestii kuratorium).

TYPY DZIAŁANIA DO WPROWADZENIA PO WERYFIKACJI Z DZIEDZINĄ MOBILNOŚĆ:

Zintegrowany i przyjazny użytkownikom system mobilności aktywnej (**Human Scale Mobility**), w tym:

- wymiana dobrych praktyk w zakresie organizacji dowozów uczniów do szkół i uczniów niepełnosprawnych

UWAGI:

- brak

TYPY DZIAŁANIA DO WPROWADZENIA PO WERYFIKACJI Z DZIEDZINĄ USŁUGI SPOŁECZNE:

Stworzenie i wdrażanie metropolitalnej polityki migracyjnej, w tym:

- edukacja dot. różnorodności kulturowej wśród rodziców, dzieci i nauczycieli

UWAGI:

- brak

2. W ramach celu szczegółowego 2 pn. **Dostępna i przyjazna przestrzeń sprzyjająca edukacji** pod dyskusję poddano 1 potencjalny typ kierunku działania, a w nim wyszczególniono przykładowe typy projektów:

Inwestycje w wielofunkcyjną, włączającą infrastrukturę oświaty

- tworzenie standardów w zakresie tworzenia, wykorzystywania i udostępniania infrastruktury
- tworzenie budynków wielofunkcyjnych (przestrzenie kreatywne, interdyscyplinarne), poprzez budowę, rozbudowę czy modernizację istniejących obiektów szkół i przedszkoli
- wyposażanie szkół w nowoczesny sprzęt pozwalający na prowadzenie nauczania hybrydowego i/lub zdalnego
- doposażanie pracowni tematycznych
- dostosowanie obiektów oświatowych do potrzeb dzieci o specjalnych potrzebach, w tym uczniów z niepełnosprawnościami
- dostosowanie i wyposażanie obiektów oświatowych do potrzeb uczniów zdolnych

Testowanie

W toku dyskusji do poszczególnych elementów zgłoszone zostały następujące **UWAGI**:

Inwestycje w wielofunkcyjną, włączającą infrastrukturę oświaty

GRUPA I

- Atrakcyjność gmin Metropolii Krakowskiej jako miejsca do życia powoduje, że rośnie liczba ich mieszkańców. Tym samym gminy ościenne muszą sprostać potężnym wyzwaniom infrastrukturalnym.
- Dodatkowo, problemem jest brak danych o ludności i migracjach oraz prognoz, które umożliwiłyby lepsze planowanie rozwoju infrastruktury i systemu oświatowego.
- Reforma oświaty sprawiła że w niektórych szkołach konieczne było wprowadzenie dwu-zmianowości.
- W kontekście infrastruktury oświaty warto stworzyć bazę dobrych projektów / dobrych praktyk.
- W 2022 roku oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych mają zostać przekształcone w przedszkola, co stanowi poważne wyzwanie dla zespołów szkolno-przedszkolnych (w zakresie przepisów PPOŻ itd.)
- Wyzwaniem jest powiększanie infrastruktury przedszkolnej, w niektórych gminach konkursy skierowane do przedszkoli niepublicznych nie są popularne wśród przedsiębiorców.
- W Krakowie coraz lepiej sprawdza się nauczanie zdalne. 65% nauczycieli skorzystało z prowadzonych przez miasto szkoleń z programu Microsoft Teams.
- Zdalne nauczanie stanowi też ułatwienie dla nauczania indywidualnego.
- Zapotrzebowanie na szkoły w mieście jest bardzo duże. Ważnym wyzwaniem jest też doposażanie pracowni, w tym informatycznych, jednak trzeba ten proces dobrze zaplanować.
- Zgodnie z Ustawą o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami z 2019 roku⁹, budynki użyteczności publicznej mają być dostosowane do osób o szczególnych potrzebach. W ustawie mowa o dostępności architektonicznej, cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej. Spełnienie ustawowych warunków będzie monitorowane przez Urząd Wojewódzki. W tym kontekście, wyzwaniem będzie dostosowanie do wytycznych szkół. Niestety, ustawa o dostępności stawia wiele wymogów, ale nie wiadomo skąd czerpać finansowanie na ich realizację.
- Gminom nakładane są cały czas nowe zadania, za którymi nie idą środki finansowe, podczas gdy edukacja jest ostatnim obszarem na którym powinniśmy oszczędzać.
- W mniejszych gminach przydatne byłoby wsparcie eksperta / zespołu w zakresie aplikowania o środki.

⁹ <https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/fundusze-europejskie-bez-barier/dostepnosc-plus/ustawa-o-dostepnosci/>, 9.12.2020

Testowanie

- Brakuje finansowania na nowe inwestycje. Potrzebne jest poszukiwanie alternatywnych źródeł i form dofinansowania.
- Gminy, w których uczniowie osiągają wysokie wyniki na egzaminach są dyskryminowane i wykluczane z konkursów. Taka praktyka jest niesprawiedliwa, ponieważ na wyniki pracuje wiele różnych czynników.

GRUPA II

- Konieczne jest wyposażenie szkół w nowoczesny sprzęt pozwalający na prowadzenie nauczania hybrydowego i/lub zdalnego. Szkoły niedomagają w zakresie sprzętu i technologii IT oraz nie mają możliwości pomocy rodzicom.
- Bardzo ważne jest też zapewnienie szybkich łączy internetowych.
- Poza inwestycjami w sprzęt konieczne jest podnoszenie wiedzy i umiejętności w zakresie jego obsługi oraz oprogramowania. Jednym z rozwiązań jest prowadzenie szkoleń wewnątrz szkoły.
- Widoczne są braki kompetencji cyfrowych zarówno wśród nauczycieli (często są to osoby starsze, które nie nadążają za młodym pokoleniem), jak i wśród młodzieży. Młodzież bierze udział w lekcjach informatyki, jednak okazuje się, że ogromny problem stanowi komunikacja, a nabywane na lekcjach umiejętności szły w złym kierunku.
- Wbrew obiegowej opinii mnóstwo osób jest wyłączonej z przestrzeni cyfrowej.
- Ważne jest to, żeby doświadczenie i wiedza nabyte w czasie pandemii zostały z nami na dłużej.
- Ważnym tematem i dużym wyzwaniem jest dostosowanie obiektów oświatowych do potrzeb dzieci o specjalnych potrzebach, w tym uczniów z niepełnosprawnościami.
- W zakresie infrastruktury oświaty ważnym zadaniem jest też termomodernizacja tych budynków.
- Jeżeli mowa o tworzeniu standardów w zakresie tworzenia, wykorzystywania i udostępniania infrastruktury, warto pamiętać, że rodzice oczekują dostępności obiektów i odpowiedniej oferty dla dzieci i młodzieży od godzin porannych do wieczornych (organizacja zajęć musi korelować z tym jak funkcjonują rodzice).
- Konieczne są też inwestycje w oddziały przedszkolne (powiększenie, wydłużanie czasu pracy).
- Przestrzenie niektórych szkół są tak skonstruowane że ciężko je teraz zmieniać i czynić kreatywnymi.
- Bardzo ważne jest aby myśleć o szkołach jako o przestrzeniach publicznych, które powinny być wykorzystywane przez społeczność (muszą być kreatywne, zielone, wielofunkcyjne).

TYPY DZIAŁANIA DO WPROWADZENIA PO WERYFIKACJI Z DZIEDZINĄ ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ:

Sprawny system gospodarowania przestrzenią, uwzględniający ograniczenia środowiskowe, w tym:

- inwestycje w tworzenie kreatywnej przestrzeni wokół budynków oświatowych (w tym urządzenie terenów zielonych)

UWAGI:

- Gminy skutecznie pozyskują dofinansowania na przestrzenie wokół szkół - powstają nowe boiska i place zabaw, ale pojawiają się problemy z ich utrzymaniem.
- Takie obiekty powinny powstawać przy szkołach – wtedy są przydatne dla uczniów, a w godzinach popołudniowych mogą służyć mieszkańcom.

Testowanie

- W kontekście nawiązania do dziedziny Środowisko i przestrzeń, ważne jest także podejmowanie działań z zakresu głębokiej termomodernizacji budynków szkolnych oraz inwestycji w odnawialne źródła energii.

3. W ramach celu szczegółowego 3 pn. **Atrakcyjna oferta kształcenia odpowiadająca na potrzeby rynku pracy** pod dyskusję poddano 2 potencjalne typy kierunków działania, a w nich wyszczególniono przykładowe typy projektów:

Podejmowanie działań na rzecz wzmocnienia kompetencji i formowania postaw dzieci i młodzieży	Podejmowanie działań na rzecz poprawy wizerunku kształcenia technicznego i branżowego
<ul style="list-style-type: none"> ➤ tworzenie nowych miejsc przedszkolnych oraz dostosowywanie miejsc przedszkolnych do potrzeb dzieci ze specjalnymi potrzebami ➤ rozszerzanie oferty ośrodków wychowania przedszkolnego ➤ działania na rzecz rozwoju wśród dzieci kompetencji kluczowych oraz umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy ➤ rozwój edukacji pozalekcyjnej nastawionej na nabywanie i doskonalenie umiejętności miękkich (relacyjnych, komunikacyjnych) oraz praktycznych ➤ wspieranie włączania w tworzenie oferty pozalekcyjnej organizacji pozarządowych ➤ działania na rzecz popularyzacji zajęć praktycznych, uczenia przez doświadczenie, pracy grupowej i projektowej ➤ organizacja „mobilnych punktów edukacyjnych” - stworzenie wspólnej oferty zajęć dla wielu szkół ➤ podnoszenie dostępności młodzieżowych poradni zdrowia psychicznego, czy pedagogów i psychologów w szkołach ➤ realizacja sieciowych projektów pilotażowych i eksperymentalnych dotyczących edukacji 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ prowadzenie okresowych diagnoz szkół i zapotrzebowania rynku wraz z prognozami, identyfikacja potrzeb lokalnego rynku pracy (w tym współpraca z PUP) ➤ stworzenie bazy wymiany informacji o przedsiębiorcach (w tym zainteresowanych kształceniem młodych) oraz szkołach (w tym profil i liczba absolwentów) ➤ stworzenie metropolitalnej bazy w zakresie oferty dot. pozyskiwania kwalifikacji zawodowych (zbiorcza oferta CKZ) ➤ prowadzenie kampanii informacyjnych promujących szkolnictwo techniczne i branżowe, kierowanych do rodziców, uczniów i nauczycieli szkół podstawowych ➤ prowadzenie kampanii informacyjnej dla przedsiębiorców ➤ współpraca i prowadzenie dedykowanych zajęć z właścicielami i pracownikami firm ➤ popularyzacja terenowych lekcji branżowych w ramach doradztwa zawodowego w szkołach (w firmach, zakładach, szkołach)

Testowanie

W toku dyskusji do poszczególnych elementów zgłoszone zostały następujące uwagi:

Podejmowanie działań na rzecz wzmocnienia kompetencji i formowania postaw dzieci i młodzieży	Podejmowanie działań na rzecz poprawy wizerunku kształcenia technicznego i branżowego
GRUPA I	
<ul style="list-style-type: none">➤ Należy podejmować współpracę z organizacjami pozarządowymi w temacie prowadzenia szkół. Koszt utrzymania ucznia w szkole społecznej są dużo niższe (przykład Szkoły Społecznej w Jazach).➤ Przy tworzeniu nowych placówek warto myśleć o rozwiązaniach społecznych i innowacyjnych.➤ W niektórych gminach MK trwa wprowadzanie środowisk pozarządowych do szkół, między innymi w celu przygotowywania młodych ludzi do aktywnego życia społecznego.➤ Bardzo istotny jest rozwój poradnictwa psychologicznego, w tym w formie dużych centrów poradnictwa np. uzależnień, ale też pracy grupowej.	<ul style="list-style-type: none">➤ Korzystne byłoby wypracowanie systemu, który byłby w stanie podpowiedzieć młodzieży i rodzicom w doborze kształcenia, wskazać odpowiednie kryteria doboru studiów itp. Taki system powinien dawać czytelne wskazówki i proste, jasne komunikaty upraszczające wybór.➤ Dobrą praktyką jest przygotowywanie uczniów pod kątem potrzeb pracodawców, w tym poprzez kontakt z firmami ze stref ekonomicznych.➤ Wielu młodych ludzi oczekuje od szkół zawodowych umiejętności stricte technicznych.➤ Szkoły zawodowe dają duże szanse rozwoju – wielu ich absolwentów zajmuje później kierownicze stanowiska w dużych firmach.➤ Nad zmianą wizerunku szkolnictwa zawodowego pracuje miasto Kraków. Od 1 września 2021 r. będzie tu działał Krakowski Ośrodek Kariery (poprawa poradnictwa zawodowego).➤ Nad zmianą tego wizerunku należy pracować już z najmłodszymi dziećmi (pilotaż działań podejmowanych przez Kraków obejmuje już przedszkolaków).➤ W Krakowie od kilku lat odbywa się też Krakowski Tydzień Zawodowców¹⁰, podczas którego organizowane są wycieczki do szkół zawodowych oraz doradztwo zawodowe. Elementy KTZ są otwarte soboty w szkołach zawodowych.➤ Obecnie w Krakowie 40% absolwentów wybiera kształcenie zawodowe, a 60% kształcenie w liceach ogólnokształcących.

¹⁰ https://portaledukacyjny.krakow.pl/aktualnosci/237465,1812,komunikat,krakowski_tydzien_zawodowcow_edycja_vi_2020_-_harmonogram_wydarzen.html, 9.12.2020 r.

Testowanie

	<ul style="list-style-type: none">➤ Dobrą praktyką jest także program realizowany przez UMWM: Modernizacja kształcenia zawodowego w Małopolsce, w ramach którego organizowane jest wsparcie orientacji zawodowej uczniów szkół podstawowych. Rezultatem działań ma być zapewnienie uczniom pomocy w zakresie doradztwa zawodowego w planowaniu przyszłości edukacyjno-zawodowej.➤ Ważne jest rzetelne pokazywanie z czym łączy się dany zawód (korzyści i ew. trudności).➤ Przydatna byłaby baza przedsiębiorców otwartych na współpracę ze szkołami.
GRUPA II	
<ul style="list-style-type: none">➤ Listę działań należy uzupełnić o kształtowanie postaw prospołecznych.➤ Brakuje spójnej, długoterminowej polityki państwa. Polityka w obszarze edukacji nie może być doraźna. Skutkiem tego, samorząd musi cały czas dostosowywać się do nowych zmian (co pochłania czas i pieniądze). Tymczasem zmiany w oświacie należy wprowadzać ewolucyjnie.➤ Formowanie postaw dzieci i młodzieży powinno być też zadaniem rodziny, szkoła powinna ją w tym jedynie wspierać. Najważniejszym nauczycielem dziecka jest rodzic, a szkoła pełni funkcję wspierającą, rozwijającą umiejętności i specjalizację.➤ Ważnym wyzwaniem dla szkoły jest to jak włączyć rodziców/opiekunów i wzmacniać więzi?➤ Obecnie oczekiwania mieszkańców w zakresie oferty przedszkolnej i szkolnej są coraz większe. Skutkiem jest m.in. konieczność wydłużania czasu pracy szkół, przedszkoli i żłobków (od rana do późnego wieczora).➤ Wciąż rośnie zapotrzebowanie na miejsca w przedszkolach, co spowodowane jest m.in. zmianą modelu rodziny i brakiem możliwości powierzenia opieki nad dziećmi babci lub dziadkowi.➤ W niektórych miejscach występują problemy finansowania opieki przedszkolnej. Jak możemy wesprzeć samorząd w celu pozyskiwania środków na przedszkola?	<ul style="list-style-type: none">➤ Zaproponowany kierunek działania jest bardzo ważny.➤ Odeszliśmy w szkołach podstawowych od prowadzenia zajęć praktycznych. Należy je przywrócić, poprzez kontynuację zajęć, które prowadzone są w przedszkolach.➤ Pracodawcy zgłaszają problemy w zakresie organizacji kształcenia oraz wsparcia zewnętrznego. Widoczne jest zniechęcenie do podejmowania działań, dlatego przede wszystkim należy wspierać pracodawców.➤ Jednocześnie młodzież ma problemy ze znalezieniem miejsca gdzie mogłyby praktycznie nauczyć się zawodu.➤ Istnieją takie kierunki, które są popularne i zostały dobrze wypromowane. Niestety, część absolwentów nie jest w stanie później znaleźć pracy w zawodzie.➤ Dobrym przykładem jest promocja szkolnictwa zawodowego w Niemczech (od najmłodszych lat).➤ Widoczny jest problem legislacyjny dot. szkolenia branżowego i zawodowego - dyrektorzy i pracodawcy gubią się w przepisach.➤ Brakuje kampanii informacyjnych dotyczących możliwości odpisów podatkowych po stronie pracodawców i promowania tego, że współpraca ze szkołami technicznymi się opłaca.➤ Szkoły zawodowe i techniczne muszą współpracować z pracodawcami - ze strony szkół jest chęć współpracy.

Testowanie

- Ciekawym pomysłem jest organizacja „mobilnych punktów edukacyjnych” (stworzenie wspólnej oferty zajęć dla wielu szkół), powinniśmy na to postawić zwłaszcza tam gdzie w gminach są białe plamy (brak obiektów kulturalnych, brak oferty pozalekcyjnej).
- Dużym zainteresowaniem cieszą się zajęcia organizowane przez organizacje pozarządowe (np. z mechatroniki). Stowarzyszenia przedstawiają ofertę wykraczającą poza to, co może zaoferować szkoła.
- Widzimy bardzo duże braki kompetencyjne wśród młodzieży. Ogromnie ważny jest rozwój kompetencji kluczowych - nauczyciele nie mają na to czasu w ramach lekcji, ważniejsza jest podstawa programowa i uczenie pod egzamin. Można te kompetencje rozwijać podczas zajęć pozalekcyjnych.

TYPY DZIAŁANIA DO WPROWADZENIA PO WERYFIKACJI Z DZIEDZINĄ GOSPODARKA:

Wzmacnianie relacji zewnętrznych samorządów z sektorem nauki i biznesu, w tym:

- poprawa dostępności terenów inwestycyjnych poprzez podniesienie jakości i dostępności kapitału ludzkiego

UWAGI:

- brak